

УДК 37.013.74

DOI: https://doi.org/10.33216/2220-6310-2021-101-2_2-220-231

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИХОВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

О. І. Чайка

ORCID 0000-0002-4317-9456

У статті висвітлено теоретичні основи виховання полікультурності майбутніх викладачів іноземних мов. Обґрунтовано значення педагогічних умов, які у створеному полікультурному та полілінгвальному середовищі закладу вищої освіти забезпечують формування полікультурної особистості викладача іноземних мов на основі соціокультурної ідентифікації особистості, освоєння студентами системи знань, понять і уявлень про полікультурність, полікультурне середовище, розвиток навичок соціального спілкування і позитивного ставлення до різноманіття культур. Обґрунтовано комплекс педагогічних умов, що сприяють вихованню полікультурності майбутніх викладачів іноземних мов: побудова процесу навчання іноземним мовам на принципі інтеграції навчальних дисциплін з наявністю полікультурного компонента у відповідності із завданнями і основними компонентами полікультурності; застосування інтерактивних технологій для формування соціокультурної і полікультурної компетенції, яка передбачає білінгвізм, полілінгвізм (дидактичні умови); створення полікультурного освітнього середовища ЗВО; діалогічна взаємодія в процесі соціокультурної діяльності (виховні); мотивування та установка на полікультурний і полілінгвальний саморозвиток, готовність до опанування кількома мовами; застосування і коуч-технологій до розвитку саморефлексії набутих знань та саморегуляції вчинків з позицій норм і правил міжкультурної взаємодії (акмеологічні умови). Зроблено висновок, що для формування конкурентоспроможного фахівця, комунікабельної позитивної особистості, здатної до активної і ефективною життєдіяльності в полікультурному середовищі, що володіє розвиненим розумінням і почуттям поваги інших культур, умінням жити в мирі та злагоді, необхідно розвивати перш за все якості полікультурної особистості.

Ключові слова: полікультурність, викладач іноземної мови, педагогічні умови, полікультурне середовище, міжпредметна

інтеграція, коуч-технологія, педагогічна рефлексія, соціокультурна активність, діалог культур.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Спрямованість на інтернаціоналізацію сучасної вищої освіти в умовах глобалізаційних процесів, безумовно, сприяє посиленню взаємодії мов і культур, що робить необхідним розвивати у студентів здатність ефективно реалізувати себе в професійних контекстах на рівні полікультурного розвитку. Це передбачає використання широкого кола іншомовних комунікативних умінь і особистісно-поведінкових якостей, зокрема вміння полікультурної особистості розуміти погляди і зміст дій представників інших культур, коригувати свою поведінку для подолання конфліктів і забезпечення ефективної комунікації, визнання права на існування різних цінностей і норм в їх мовних і поведінкових національно специфічних формах вираження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми полікультурної освіти, виховання сьогодні розглядаються багатьма науковцями: розкриті теоретичні аспекти полікультурної освіти (Г. Абібуллаєва, Р. Антонюк, М. Вугам, J. Вахтер, Дж. Бейкер, О. Ковальчук, В. Кочетков, В. Кузьменко), обґрунтовано концепції мовної особистості і другої мовної особистості (Г. Богин, Б. Бенедикт Е. Верещагін, Ю. Караулов, В. Махінов, І. Халеева Г. Яцікевічус и др.). Сучасні вітчизняні наукові дослідження присвячено вивченню таких аспектів полікультурного виховання, міжкультурної взаємодії, полілінгвального розвитку як особистісного розвитку людини в міжкультурному полілозі (І. Бех), планетарне виховання особистості (Є. Зеленов), соціалізації особистості в контексті крос-культурних процесів (Н. Сейко), перспективи розвитку сучасної вищої іншомовної освіти в Україні та країнах Ради Європи (М. Тадеева), формування мовної особистості в європейському соціокультурному освітньому просторі (В. Махінов), проблеми мови і міжкультурної взаємодії (Ф. Бацевич, В. Демецька, Н. Миропольська, Р. Помірко, А. Паславська, О. Селіванова, Т. Скубашевська), виховання загальнокультурних духовних цінностей і смислів (Г. Шевченко).

З огляду на вимоги, які висуваються сьогодні до фахівців – викладачів сучасних мов, виникає необхідність комплексного проектування процесу виховання полікультурності студентів – майбутніх філологів, проте саме це питання залишається в значній мірі відкритим, оскільки у фокусі моделювання процесу становлення полікультурної особистості знаходяться загальнокультурні, а не професійно специфічні особливості цієї діяльності.

Метою статті є обґрунтування педагогічних умов виховання полікультурності майбутніх викладачів іноземних мов у цілісному освітньому процесі ЗВО.

Виклад основного матеріалу з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Ефективність процесу виховання полікультурності майбутніх викладачів іноземної мови зумовлена сукупністю визначених концептуальних засад, мети, завдань, форм, методів засобів та педагогічних умов, за яких має бути організовано цілісний освітній процес у ЗВО з полікультурної освіти.

Д. Голлнік і Ф. Чінн розуміють полікультурну освіту як освітню стратегію, при якій культурний менталітет суб'єктів освіти розглядається як позитивний і головний в організації процесу навчання (Gollnik, 1990, с. 152).

Д. Жіру розглядає полікультурну освіту як процес, що значно впливає на індивідуальний розвиток особистості, тобто це процес, викликаний міжособистісним співіснуванням двох або більше культур (Giroux, 1994, с. 282).

Мета полікультурної освіти полягає у формуванні толерантної особистості, здатної активно взаємодіяти з представниками інших етнічних культур» (Супрунова, 2000, с. 52).

Крім того, під час розробки педагогічних умов, що мають забезпечити якість полікультурної освіти і виховання майбутніх викладів сучасних мов, нами враховані наявні педагогічні, культурні, інформаційні передумови.

Для обґрунтування педагогічних умов виховання полікультурності майбутніх викладачів іноземних мов, уточнимо їх тлумачення відповідно до предмету дослідження. Вивчення філософської та психолого-педагогічної літератури показало, що й досі немає термінологічної єдності щодо понять «умова», «педагогічна умова».

Психологічний словник визначає «умову» як те, «від чого залежить дещо інше, що робить можливим наявність речі, стану, процесу на відміну від причини, яка є логічною умовою наслідку дії» і як «істотний компонент комплексу об'єктів, із наявності якого за необхідністю походить існування цього явища» (Психологічний словник, 1982, с. 207).

Словник з освіти та педагогіки визначає «умову» як сукупність перемінних природних, соціальних, зовнішніх та внутрішніх впливів, що продукують фізичний, психічний, моральний розвиток людини, її поведінку; виховання і навчання, формування особистості.

Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає умову як: «необхідну обставину, що уможливорює здійснення, створення, утворення чого-небудь» «обставини, особливості реальної дійсності, за яких

відбувається або здійснюється що-небудь (Глумачний словник, 2009, с. 1506).

У словнику з професійної педагогіки «педагогічні умови» визначено як «обставини, від яких залежить та відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, що опосередковується активністю особистості» (Професійна освіта, 2000, с. 143).

Психологічний словник визначає дефініцію «умова» як «середовище, в якому перебувають і без якого не можуть існувати» (Психологічний словник, 1998, с. 326).

В цьому контексті психолог Л. Виготський визначає умови, як сукупність об'єктивних можливостей змісту навчання, методів, організаційних засобів його здійснення, коли забезпечується успішне вирішення поставленого завдання педагогічного спрямування (Виготський, 1991, с. 285).

Аналіз наукової літератури (Антонюк, 2004, Бакум, 2014, Бухлова, 2008, Костюшко, 2005, Пожидаєва, 2012) дозволяє стверджувати, що умови є складовим компонентом педагогічної системи, цілісного педагогічного процесу, одним з його елементів; педагогічні умови є відображенням сукупності можливостей освітнього та матеріально-просторового середовища; педагогічні умови складаються з внутрішніх та зовнішніх елементів (внутрішні елементи впливають на розвиток особистісної сфери суб'єктів освітнього процесу; зовнішні елементи сприяють функціонуванню процесів системи); розвиток і ефективність функціонування підсистеми забезпечується шляхом реалізації відповідним чином визначених умов.

Педагогічні умови розглядаються нами як один з компонентів підсистеми, який відображає сукупність можливостей освітнього та матеріально-просторового середовища. Освітнє і матеріально-просторове середовище впливають на особистісний, а також на процесуальний аспекти підсистеми і забезпечують її ефективне функціонування і розвиток.

У дослідженнях зустрічаються такі різновиди педагогічних умов, як організаційно-педагогічні, психолого-педагогічні, дидактичні умови.

Організаційно-педагогічні умови – це створене середовище, в якому представлено сукупність психологічних і педагогічних чинників у їх взаємодії, що дозволяють педагогові ефективно здійснювати виховну або навчальну роботу. Психолого-педагогічні умови мають забезпечити певні заходи педагогічного впливу на розвиток особистості суб'єктів педагогічного процесу, які призводять до підвищення ефективності всього освітнього процесу. Дидактичні умови це певні обставини навчання, які є результатом відбору, конструювання та застосування елементів змісту,

форм, методів і засобів навчання, які сприяють ефективному вирішенню поставлених завдань» (Пожидаєва, 2012).

В контексті нашого дослідження виховання полікультурності майбутніх викладачів іноземних мов педагогічні умови визначаємо, виходячи із сутності цього феномену для і забезпечення максимального впливу на функціонування усіх його компонентів (когнітивного, аксіологічного, комунікативного, саморегуляційного, соціокультурного, процесуального та естетичного). При цьому зміст сформульованих педагогічних умов повинен укладатися в спроектовану організаційно-методичну систему професійної підготовки та виховання майбутніх педагогів – вчителів іноземної мови – у вищому педагогічному навчальному закладі.

В якості основної мети виступає виховання полікультурності в умовах занурення в культуру країн мов, що вивчаються. Виділення цільового компонента експериментальної моделі передбачає *аналіз освітньої, виховної та розвиваючої* мети полікультурного виховання студентів – майбутніх фахівців-філологів. Освітня мета орієнтована на виховання полікультурності як інтегральної якості суб'єкта професійно-педагогічної діяльності, що характеризує його професійно значущі вміння, які забезпечують ефективну взаємодію в умовах міжкультурного ділового спілкування, а також на підвищення рівня загальної культури студентів, а саме рівня їх освіти, культури мовлення, мислення і спілкування, а також на розширення їх професійного кругозору. Виховна мета процесу виховання полікультурності майбутніх викладачів іноземних мов орієнтована на формування позитивного сприйняття іншої культури, поваги до її культурних цінностей – поряд з більш глибоким розумінням рідної культури. Розвиваюча мета передбачає гармонійний розвиток особистості студента і його потреб і прагнень до самоосвіти в полілінгвальному і полікультурному середовищі сучасного світу (Дубич, 2007). Тому вважаємо за доцільне визначити такий комплекс педагогічних умов: дидактичні, виховні та акмеологічні.

Дидактичні умови забезпечують організацію освітнього процесу опанування студентами – майбутніми викладачами сучасних фахових мов змістом навчальних дисциплін, спрямованих на полікультурний і полілінгвальний розвиток особистості у таких напрямках: в інтелектуальному – формують культурологічні, мовні, знання; в духовно-моральному, що формують якості полікультурної особистості; естетичному, що формують художньо-естетичний смак, естетичне ставлення до творів мистецтва інших культур. Дидактичними умовами виховання полікультурності майбутніх викладачів іноземних мов визначаємо такі:

побудова процесу навчання іноземним мовам на принципі інтеграції навчальних дисциплін з наявністю полікультурного компонента у відповідності із завданнями і основними компонентами полікультурності.

Одною з основних умов ефективного формування полікультурної особистості є володіння мовами (полілінгвізм) і розуміння інших культур. Адже сучасні вимоги до фахівців суттєво змінилися: суспільству потрібні громадяни з високим рівнем полікультурності, які вільно володіють кількома мовами, які засвоїли моральні цінності світової культури і з розумінням відносяться до унікальності інших культур, толерантні до культурного різноманіття інших народів. Сьогоднішні студенти – майбутні фахівці філологічних спеціальностей повинні володіти гнучким полікультурним мисленням, гуманістичним ставленням до навколишнього світу, вмінням жити і працювати в суспільстві, що постійно змінюється. Цьому сприяє принцип інтеграції у викладанні дисциплін загальнопрофесійного, гуманітарного та художньо-естетичного блоків, а також введення в початкові плани полікультурного компоненту. Ефективне використання таких інтерактивних форм і методів навчання, як рольові ігри, дискусії, драматизація, проєктні технології, презентації, інтернет-комунікація в навчальній і позанавчальній діяльності в процесі навчання іноземної мови; побудови стилю спілкування і взаємодії суб'єктів педагогічного процесу на принципах гуманізації, діалогу, співпраці і співтворчості сприяє розвитку високого рівня полікультурності.

Виховні умови спрямовані перш за все на формування якостей полікультурної особистості майбутнього викладача-філолога, таких як гуманність, установка на загальнолюдські цінності, діалогічне мислення, толерантність, багатокультурна ідентичність. Такий фахівець здатний на основі діалогу активно взаємодіяти з представниками інших культур, повноцінно реалізувати себе в глобальному світі незалежно від національної та культурної приналежності. Виховними умовами формування полікультурності майбутніх викладачів іноземних мов визначаємо такі: створення полікультурного освітнього середовища ЗВО; діалогічна взаємодія в процесі соціокультурної діяльності у позааудиторній роботі. Саме ці спеціально організовані педагогічні умови сприятимуть вихованню професійно значущих якостей викладача іноземних мов у ЗВО (Зеленська, 2009).

У полілінгвальному освітньому просторі полікультурна особистість виступає активним носієм декількох мов. Це особистість, яка, по-перше, має комплекс психофізіологічних властивостей, що дозволяють індивіду здійснювати мовну діяльність одночасно на декількох мовах, по-друге, володіє сукупністю здібностей до вербальної поведінки та використання

кількох мов як засобу спілкування з представниками різних лінгвосоціумів. Тому виховання полікультурності особистості має відбуватися у *таких напрямках*: формування культури знань, що передбачає належний рівень ознайомлення з культурним надбанням цивілізації й дозволяє адекватно здійснювати активну творчу діяльність у полікультурному просторі; розвиток культури поведінки, видів і форм відповідно до полікультурного середовища; формування емоційної культури відповідно до полікультурного середовища; формування культури саморозвитку в полікультурному середовищі (Долгополова, 2007).

Акмеологічні умови виховання полікультурності майбутніх викладачів спрямовані на стимулювання і підтримку високого рівня особистісної активності студентів в процесі освоєння іншої культури і мови, професійного зростання в процесі педагогічної рефлексії. Акмеологічними умовами виховання полікультурності майбутніх викладачів іноземних мов визначаємо: мотивування та установка на полікультурний і полілінгвальний саморозвиток, готовність до опанування кількома мовами; розвиток саморефлексії набутих знань та саморегуляції вчинків з позицій норм і правил міжкультурної взаємодії засобом застосування і коуч-технологій.

Становлення особистості включає етап накопичення знань, почуттів, емоцій, викликаних пережитими подіями і явищами. Ці знання і почуття стають набутих лінгвокультурним досвідом і джерелом встановлення зв'язків індивіда зі світом, культурою і самим собою. Набутий досвід дозволяє людині розуміти значущість кожної культури, передбачає погляд на іншомовну культуру не як на чужу, а як на іншу. В результаті цього відбуваються активні якісні перетворення внутрішнього світу особистості, що призводять до нового способу життєдіяльності – культуротворчої самореалізації (Jessner, 2015).

Розвиткові саморефлексії, формуванню полікультурного мислення сприяє застосування коуч-технологій з міжкультурних комунікацій, що передбачає введення специфічних розумових операцій і розвиває здатність студентів до реконструкції цієї діяльності, що є необхідною передумовою розуміння ціннісних основ та мотивів учасників діалогу, які визначаються традиціями, звичаями, соціокультурними установками з позицій норм і правил міжкультурної взаємодії (Alonso Alonso, 2016).

Висновки. Таким чином, виховання полікультурної особистості сучасного викладача іноземних мов концентрується на широкій комунікативній взаємодії з представниками інших мовних культур; передбачає посилення аксіологічних установок і властивостей особистості; формування не обмеженого світобачення, а широкого розуміння феноменів людського життя. Очевидно, що володіння іноземною мовою студентами –

майбутніми викладачами сучасних мов – має мати принципово новий характер і бути універсальним інструментом полікультурного виховання. Вирішуючи питання виховання полікультурності у майбутніх викладачів іноземних мов, слід насамперед, враховувати, що з розвитком міжнародних контактів у галузі вищої освіти, актуальність досліджень в цій області істотно зростає. Сучасний ринок праці ставить конкретне завдання, а саме підготовку фахівця, що володіє не тільки високим рівнем професійної підготовки, а й готового до плідної діяльності в умовах полікультурного світового простору. ВНЗ в даних умовах повинен, безсумнівно, враховувати нові вимоги і орієнтуватися на них при підготовці компетентного фахівця.

Література

1. Gollnik D. M, Chinn P. C.. Multicultural education in a pluralistic society. Columbus, OH : Merrill, 1990. 327 p.
2. Giroux H.A. Doing the Cultural Studies: Youth and the Challenge of Pedagogy. *Harvard Educational Review. Harvard.* 1994. № 3 (Vol. 64). P. 278–308.
3. Супрунова Л. Л. Национально-региональный компонент содержания общего образования в структуре поликультурного образования: Развитие личности в образовательных системах Южно-Российского региона. Ростов-на-Дону : РГПУ, 2000. 246 с.
4. Психологічний словник / за ред. В. І. Войтка. Київ : Вища школа, 1982. 215 с.
5. Професійна освіта: словник: навч. посіб. уклад. С. Гончаренко, та. ін. / за ред. Н. Ничкало. Київ : Вища шк., 2000. 380 с.
6. Краткий психологический словарь / сост. Л. А. Карпенко. Ростов на Дону : Феникс, 1998. 512 с.
7. Антонюк Р. І. Ціннісні орієнтації у світлі концепції полікультурної (інтеркультурної) освіти в Україні та за кордоном. *Проблеми освіти: (наук.-метод. зб.)*. Київ, 2004. *Вип.* 35. С. 40–50.
8. Бакум З. П. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх дизайнерів. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка*. 2014. № 1. С. 44–49.
9. Бухлова Н. В. Сутнісний зміст поняття «Самоосвітня компетентність». *Наукова скарбниця освіти Донеччини*. 2008. № 1. С. 4.
10. Пожидаєва О. В. Педагогічні умови підготовки майбутніх соціальних педагогів до консультативної діяльності. *Наукові записки*. 2012. № 6. Сер. Психолого-педагогічні науки. С. 133–139.
11. Костюшко Ю. О. Педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до міжособистісної взаємодії в ситуації конфлікту: дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Житомир, 2005. 263 с.
12. Дубич К. В. Особистісно орієнтоване виховання студентів в умовах соціокультурного середовища вищого навчального закладу: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Рівне, 2007. 267 с.

13. Зеленська О. Професійно значимі якості викладача іноземної мови у ВНЗ. *Вісн. Львів. ун-ту. Сер. Педагогіка*. 2009. Вип. 25, Ч. 3. С. 79-86.
14. Довгополова Я. В. Формування толерантних відносин студентів у полікультурному середовищі вищого навчального закладу: дис. ... канд. пед. наук. Харків : Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2007. 206 с.
15. Jessner, U. 2015 Emerging multilingual awareness in educational contexts: From theory to practice. *Canadian Modern Language Review* 72(2), 157–182.
16. Alonso Alonso R. *Crosslinguistic Influence in Second Language Acquisition*. Clevedon: Multilingual Matters. Athanasopoulos P. 2016.

References

1. Gollnik, D. M., & Chinn, P. C. (1990) *Multicultural education in a pluralistic society*, 327. Columbus, OH: Merrill (eng).
2. Giroux, H. A. (1994). Doing the Cultural Studies: Youth and the Challenge of Pedagogy. *Harvard Educational Review*. Harvard, 3 (64), 278–308 (eng).
3. Suprunova, L. L. (2000). *Natsyonalno-regionalnyy komponent sodержaniya obshchego obrazovaniya v strukture polikulturnogo obrazovaniya: Razvitiye lichnosti v obrazovatelnykh sistemakh Yuzhno-Rossiyskogo regiona [National-regional component of the content of general education in the structure of multicultural education: Personality development in the educational systems of the South-Russian region]*, 246. Rostov-na-Donu: RHPU (rus).
4. Voytko, V. I. (Ed.) (1982). *Psikhologichnyi slovnyk [Psychological dictionary]*, 215. Kyiv: Vyshcha shkola (ukr).
5. Honcharenko, S. et al. (2000). *Profesiina osvita: slovnyk: navch. posib. [Professional education: textbook]*, 380. N. Nychkalo (Ed.). Kyiv: Vyshcha shkola (ukr).
6. Karpenko, L. A. (1998). *Kratkyi psikhologhycheskyi slovar [Short psychological dictionary]*, 512. Rostov-on-Don: Feniks (rus).
7. Antoniuk, R. I. (2004). Tsinnisni oriantatsii u svitli kontseptsii polikulturnoi (interkulturnoi) osvity v Ukraini ta za kordonom [Value orientations in the light of the concept of multicultural (intercultural) education in Ukraine and abroad]. *Problemy osvity: nauk.-metod. zb.*, 35, 40-50 (ukr).
8. Bakum, Z. P. (2014). Pedahohichni umovy formuvannya profesiinoi kompetentnosti maibutnykh dyzaineriv [Pedagogical conditions for the formation of professional competence of future designers]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnogo pedahohichnogo universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Seriya: Pedahohika*, 1, 44-49. (ukr).
9. Bukhlova, N. V. (2008). Sutnisnyi zmist poniattia "Samoosvitnia kompetentnist" [he essence of the concept of "Self-educational competence"]. *Naukova skarbnytsia osvity Donechchyny*, 1, 4 (ukr).
10. Pozhydaieva, O. V. (2012). Pedahohichni umovy pidhotovky maibutnykh sotsialnykh pedahohiv do konsultatyvnoi diialnost [Pedagogical conditions of preparation of future social pedagogues for consultative activity]. *Naukovi zapysky*, 6, 133–139. Ser. Psikhologo-pedahohichni nauky (ukr).

11. Kostiuszko, Yu. O. (2005). *Pedahohichni umovy pidhotovky maibutnoho vchytelia do mizhosobystisnoi vzaiemodii v sytuatsii konfliktu* [Pedagogical conditions of preparation of the future teacher for interpersonal interaction in a situation of the conflict]. (Candidate of Pedagogical Sciences Thesis), 263. Zhytomyr (ukr).
12. Dubych, K. V. (2007). *Osobystisno oriientovane vykhovannia studentiv v umovakh sotsiokulturnoho seredovyshcha vyshchoho navchalnoho zakladu* [Person-oriented education of students in the socio-cultural environment of higher education]. (Candidate of Pedagogical Sciences Thesis), 267. Rivne (ukr).
13. Zelenska, O. (2009). Profesiino znachymi yakosti vykladacha inozemnoi movy u VNZ [Professionally significant qualities of a foreign language teacher in higher education]. *Visn. Lviv. un-tu*, 25, Part 3, 79-86. Ser. Pedahohika (ukr).
14. Dovhopolova, Ya. V. (2007). *Formuvannia tolerantnykh vidnosyn studentiv u polikulturnomu seredovyshchi vyshchoho navchalnoho zakladu* [Formation of tolerant relations of students in the multicultural environment of higher education]. (Candidate of Pedagogical Sciences Thesis), 206. Kharkiv: Kharkiv V. N. Karazin National University (ukr).
15. Jessner, U. (2015) Emerging multilingual awareness in educational contexts: From theory to practice. *Canadian Modern Language Review* 72(2), 157–182. (eng).
16. Alonso Alonso, R. (ed.) (2016). *Crosslinguistic Influence in Second Language Acquisition*. Clevedon: Multilingual Matters. Athanasopoulos, P. (eng).

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ВОСПИТАНИЯ ПОЛИКУЛЬТУРНОСТИ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ

О. И. Чайка

В статье раскрыты теоретические основы воспитания поликультурности будущих преподавателей иностранных языков. Обосновано значение педагогических условий, которые в созданной поликультурной и полилингвальной среде высшего учебного заведения обеспечивают формирование поликультурной личности преподавателя иностранных языков на основе социокультурной идентификации личности, освоения системы знаний, понятий и представлений о поликультурности в поликультурной среде, способствуют развитию навыков социального общения и позитивного отношения к многообразию культур. Определены педагогические условия, способствующие воспитанию поликультурности будущих преподавателей иностранных языков: построение процесса обучения иностранным языкам на принципе интеграции учебных дисциплин с наличием поликультурного компонента в соответствии с задачами и основными компонентами поликультурности; применение интерактивных технологий для формирования социокультурной и поликультурной компетенции, которая предусматривает билингвизм, полилингвизм (дидактические условия); создание поликультурной образовательной среды высшего учебного заведения; диалогическое взаимодействие в процессе социокультурной деятельности (воспитательные) мотивация и установка на поликультурное и полилингвальное саморазвитие, готовность к овладению несколькими языками;

развитие саморефлексии приобретенных знаний и саморегуляции поступков с позиций норм и правил межкультурного взаимодействия средствами коуч технологий (акмеологические условия). Сделан вывод, что для формирования конкурентоспособного специалиста, коммуникабельной положительной личности, способной к активной и эффективной жизнедеятельности в поликультурной среде, обладающей развитым пониманием и уважением других культур, умеющей жить в мире и согласии в многополярном мире, необходимо развивать прежде всего качества поликультурной личности педагога-филолога.

Ключевые слова: поликультурность, преподаватель иностранного языка, педагогические условия, поликультурная среда, межпредметная интеграция, коуч-технология, педагогическая рефлексия, социокультурная активность, диалог культур.

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF UPBRINGING THE POLYCULTURALITY OF FUTURE TEACHERS OF FOREIGN LANGUAGES

O. I. Chaika

The article reveals the theoretical foundations of the upbringing of multiculturalism in future teachers of foreign languages. The importance of pedagogical conditions is substantiated, which in the created polycultural and polylingual environment of a higher educational institution ensure the formation of a multicultural personality of a teacher of foreign languages on the basis of sociocultural identification of the individual, mastering the system of knowledge, concepts and ideas about multiculturalism in a multicultural environment, contribute to the development of social communication skills and a positive attitude to diversity cultures; pedagogical conditions are defined that contribute to the upbringing of multiculturalism of future teachers of foreign languages: building the process of teaching foreign languages on the principle of integrating academic disciplines with a multicultural component in accordance with the tasks and main components of multiculturalism; the use of interactive technologies for the formation of socio-cultural and polycultural competence, which provides for bilingualism, polylinguism (didactic conditions); creation of a multicultural educational environment of a higher educational institution; dialogical interaction in the process of socio-cultural activity (educational) motivation and orientation towards multicultural and multilingual self-development, readiness to master several languages; development of self-reflection of acquired knowledge and self-regulation of actions from the standpoint of the norms and rules of intercultural interaction by means of coach technologies (acmeological conditions); it is concluded that for the formation of a competitive specialist, communicative positive personality, capable of active and effective life in a multicultural environment, who has a developed understanding and respects other cultures, knows how to live in peace and harmony in a multipolar world, it is necessary to form, first of all, the qualities of the multicultural personality of a teacher-philologist.

Key words: Multiculturalism, foreign language teacher, pedagogical conditions, multicultural environment, inter-subject integration, coach technology, pedagogical reflection, sociocultural activity, dialogue of cultures.

Чайка Оксана Ігорівна – доцент кафедри романо-германських мов і перекладу Національного університету біоресурсів і природокористування України (НУБіП України) (м. Київ, Україна). E-mail oxana.chaika@yahoo.es

Чайка Оксана Игоревна – доцент кафедри романо-германских языков и перевода Национального университета биоресурсов и природопользования Украины (НУБиП Украины) (г. Киев, Украина). E-mail oxana.chaika@yahoo.es

Chaika Oksana Ihorivna – Associate Professor of the Department of Romance Germanic Languages and Translation, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine). E-mail: oxana.chaika@yahoo.es